

Nie- dokończona wojna? „Polskość” jako zadanie pokoleniowe

REDAKCJA ROBERT TRABA

Instytut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk

Spis treści

Rozdział I

Co to jest „polskość”?

Robert Traba

Jakiej „polskości” Polacy potrzebują.

Szkic do portretu / 11

Georges Mink

Do hymnu wdarł się „obcy”...

Polskość w kontekście europejskim / 55

Andrzej Mencwel

Przedwiośnie czy Potop,

czyli dwie konstrukcje tradycji / 71

Anna Brzezińska

„Wy nam mówicie Europa...”.

Koncepcja polskości paryskiej „Kultury” w polskim dyskursie publicznym / 81

Rozdział II

Wojna i jej pamiętanie: wartości i postawy

Hans Henning Hahn

Odrodzenie Polski po 1918 roku. Proces budowania własnej państwowości na tle międzynarodowych uwarunkowań / 103

Włodzimierz Borodziej, Maciej Górny, Piotr T. Kwiatkowski

Pamięć, godność, pieniądze.

Weterani i pomniki Wielkiej Wojny w Europie

Środkowo-Wschodniej / 117

Piotr Szlanta

Pożegnanie z monarchią. Proces delegitymizacji

instytucji monarchii w oczach Polaków 1914–1918 / 151

Wojciech Szymański

Wystawianie historii Wielkiej Wojny. Rekonstrukcje polskości i pamięć wielokierunkowa wojny

w Galicji / 177

Rozdział III

Tradycja i nowe konstrukcje tożsamościowe

Zbigniew Machaj

Zanim przyszła Polska. Esej o budowaniu polskiej wspólnoty wyobrażonej na Śląsku Cieszyńskim / 199

Paweł Stachowiak

Ołtarz, tron i naród. Kościoła problemy z polskością 1914–1918 / 225

Marta Baranowska

Polska nie jest najważniejsza. Moralny aspekt rozważań Róży Luksemburg o państwie polskim, narodzie i naturze człowieka / 245

Lena Magnone

„Wycofaj swoje libido z ojczyzny i schroń je w psychoanalizie”, albo: Dlaczego polscy freudyści nie wrócili do Polski po 1918? / 265

Milena Woźniak-Koch

Kolekcja – klucz do polskości. Warszawscy kolekcjonerzy pochodzenia żydowskiego i ich zbiory polskiej sztuki w okresie I wojny / 285

Małgorzata Tarnowska

Literackie reprezentacje rewolucji lat 1917–1921 na Kresach w świetle kobiecych wspomnień / 303

Peter Oliver Loew

Niemiecka wojna w oczach Polaków. Obrazy „swojego” i „obcego” we wspomnieniach Jakuba Wojciechowskiego / 319

Rozdział IV

Artystyczne i literackie (de)konstrukcje „polskości”

Łukasz Galusek, Żanna Komar, Michał Wiśniewski, Natalia Żak
Architektura niepodległości w Europie Środkowej / 331

Adrianna Sznapiak

Próby ochrony polskiego dziedzictwa kulturowego w czasie I wojny w świetle dyskursu wokół narodowej sztuki / 347

Anna Wierzbicka
*Zapomniany udział. Polska kolonia artystyczna
 we Francji wobec I wojny światowej
 w latach 1914–1936* / **371**

Florentine Zurek
*Polskie dążenia do suwerenności z francuskiej perspektywy:
 pomnik Mickiewicza w Paryżu (1909–1929)* / **405**

Anna Dżabagina
*Doświadczenie Wielkiej Wojny w twórczości Eleonory
 Kalkowskiej* / **423**

Piotr Mitzner
*Konstanty Ildefons Gałczyński i jego wizja
 polskości* / **445**

Piotr Rypson
Krzycząc: Polska! / **451**

Rozdział v

Co to jest „polskość”? Tożsamości indywidualne wobec zbiorowych wyobrażeń

*Dyskusja z udziałem Irene Hahn-Fuhr, Basila
 Kerskiego, Andreasa Lawatego, Anny Wolff-Powęskiej
 oraz Wojciecha Dudy i Roberta Traby* / **497**

Appendix

Contents / **529**

Abstracts / **533**

Noty o autorach / **561**

Indeks osób / **565**

Podziękowania / **585**

Contents

Chapter I

What is 'Polishness'?

Robert Traba

What 'Polishness' Poles Need:

A Sketch for a Portrait / 11

Georges Mink

The 'Foreign' Has Entered the Hymn:

Polishness in the European Context / 55

Andrzej Mencwel

The Coming Spring and the Deluge,

or Two Constructions of Tradition / 71

Anna Brzezińska

'You Tell Us Europe...':

*The concept of Polishness by Paris-based Culture
in the Polish Public Discourse / 81*

Chapter II

War and Remembering It: Values and Attitudes

Hans Henning Hahn

The Rebirth of Poland after 1918:

*The Process of Building One's Own Statehood against
the Backdrop of International Conditions / 103*

Włodzimierz Borodziej, Maciej Górny, Piotr T. Kwiatkowski

Memory, Dignity, Money: Veterans and Monuments

to the Great War in Central and Eastern Europe / 117

Piotr Szlanta

A Farewell to Monarchy: The Process of De-legitimising

the Institution of Monarchy in the Eyes of Poles during

World War I / 151

Wojciech Szymański

Showing the History of the Great War:

*Reconstructions of Polishness and the Multidirectional
Memory of the War in Galicia / 177*

Chapter III

Tradition and New Identity Constructions

Zbigniew Machej

*Before Poland Came: Essay about Building the Polish
Imaginary Community in Cieszyn Silesia* / 199

Paweł Stachowiak

*The Altar, The Throne and The Nation:
The Church's Problems with Polishness (1914–1918)* / 225

Marta Baranowska

*Poland Is Not the Most Important Thing:
The Moral Aspect of Rosa Luxemburg's Reflections
on the Polish State, Nation and Human Nature* / 245

Lena Magnone

*'Withdraw Your Libido from Your Homeland and Hide
It in Psychoanalysis,' or: Why Polish Freudists Did Not
Return to Poland after 1918?* / 265

Milena Woźniak-Koch

*Collections: The Key – Polishness: Warsaw Collectors
of Jewish Origin and Their Collections of Polish Art
during World War I* / 285

Małgorzata Tarnowska

*Literary Representations of the 1917–1921 Revolution
in the Eastern Borderlands of Poland
in the Light of Female Memories* / 303

Peter Oliver Loew

*The German War in the Eyes of Poles:
The Images of 'Homely' and 'Foreign'
in the Memories of Jakub Wojciechowski* / 319

Chapter IV

Artistic and Literary (De)constructions of 'Polishness'

Łukasz Galusek, Żanna Komar, Michał Wiśniewski, Natalia Żak
The Architecture of Independence in Central Europe / 331

Adrianna Sznapiak

*Attempts to Protect Polish Cultural Heritage
during World War I in the Light of the Discourse
about National Art* / 347

Anna Wierzbicka
*The Forgotten Participation: The Activity of the Polish
 Colony of Artists in France during and after World War I
 (1914–1939)* / **371**

Florentine Zurek
*Polish Aspirations for Sovereignty from a French
 Perspective: The Adam Mickiewicz Monument
 in Paris (1909–1929)* / **405**

Anna Dżabagina
*The Experience of the Great War
 in Eleonora Kalkowska's Output* / **423**

Piotr Mitzner
*Konstanty Ildefons Gałczyński
 and His Vision of Polishness* / **445**

Piotr Rypson
Shouting: Poland! / **451**

Chapter v

What Is 'Polishness'?

Individual Identities Against Collective Perceptions

*Discussion involving Irene Hahn-Fuhr, Basil Kerski,
 Andreas Lawaty, Anna Wolff-Powęska, Wojciech Duda
 and Robert Traba* / **497**

Appendix

Contents / **529**

Abstracts / **533**

Notes about the Authors / **561**

Index / **565**

Acknowledgements / **585**

Michał Budny, *Bez tytułu. Granice*

Chciałem zwrócić uwagę na wieloperspektywiczność tematu i wciągnąć czytelnika do rozmowy. Wraz z autorkami i autorami staraliśmy się zaprezentować jak najszersze spektrum problemów i pytań, które wiążą się zarówno z postawami w czasie I wojny światowej, jak i jej konsekwencjami w odniesieniu do definiowania „polskości” aż do współczesności.

Robert Traba

ISBN 978-83-65972-78-1

Instytut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk